

להקנות ערכים, לא רק תארים

מערכות החינוך בישראל ובעולם הבינו כבר לפני זמן רב שמטרת החינוך הפורמלי אינה מסתכמת בהשגת תעודת בגרות בלבד. הדבר בא לידי ביטוי בצורך להקנות כלים חשובים ומעשיים לתלמידים להתמודדות עם העולם המודרני. הדוגמה הקלאסית להבהרת הנושא היא ההבדל בין היכולת לשנן ליד כולות הבנה וחשיבה — והעולם צועד לכיוון של האחרונות. גם בהקשר האקדמי נכונים הם פני הדברים ואולי אף יותר. החינוך האקדמי הוא הרבה יותר מאשר אמצעי להשגת תואר. אמנם עדיין קיימים סטודנטים שרואים את השגת התואר כמטרה בפני עצמה, אך חלק גדול מציבור הסטודנטים כבר לא מחפש אך ורק את התואר הפורמלי, אלא את הערך המוסף שהי

תואר יכול להקנות לעתידו, כדי להתמודד עם השינויים של העולם הדינמי שבו אנו חיים. לפיכך, על המוסדות האקדמיים מוטלת האחריות להעניק לכולם ערכים מוספיים אלה.

**מוסד אקדמי שנשען
אך ורק על התקצוב
המקורי שהוא מקבל
מהמל"ג יתקשה
להקנות לסטודנטים
יכולות הבנה וחשיבה**

תואר אקדמי אמור לבטא הרבה יותר מאשר למידה די-סציפלינרית של חומר. הלי-

מודים האקדמיים צריכים להעניק לסטודנטים כלי חשיבה וכלים לרכישת ידע בעולם משתנה ומתחדש, בדגש על כלים שיאפשרו להם להתקדם ולהתפתח בשוק עבודה תחרותי ויצירתי.

מעבר לזה, המוסד האקדמי חייב להקנות לסטודנטים הבנה של החשיבות החברתית של המקצוע שאותו הם לומדים. תעודת סיום תואר ואמצעי לפרנסה הם אמנם הבסיס של כל מקצוע שאותו הסטודנט צריך ורוצה להשיג, אבל עליו גם להבין באילו דרכים ואפשרויות המקצוע שאותו הוא לומד משפיע על החברה, וכיצד הוא, כיחיד או כחלק מקבוצה, יכול לעשות שינוי.

המוסדות המתוקצבים חייבים לכלול את הערכים האלה במסגרת הלימודים האקדמיים, והם מהווים חלק בלתי נפרד מהתפקיד שלהם. לפיכך, הדבר צריך גם לבוא לידי ביטוי באופן משמעותי יותר בתקציב שאותו הם מקבלים מהמועצה להשכלה גבוהה (המל"ג).

חשיבותם של הערכים האלה מוכרת על ידי המועצה להשכלה גבוהה, שמעודדת את המוסדות לעסוק בהם על ידי תמריצים שונים וייחודיים. אולם לא מדובר בתמיכה ממוסדת ועקבית שמצויה במרכיב התקציב הקבוע של כל מוסד.

לפיכך, האחריות מוטלת על המוסדות עצמם. אם מוסד חי ונשען אך ורק על התקצוב המקורי, כל מה שהוא יכול לעשות הוא ללמד. אך כדי לייצר את אותם ערכים של חשיבה, רכישת ידע עתידי והשפעה חברתית, נדרשים אמצעים רבים ומשאבים נוספים, שהמוסדות צריכים להשיג ממקורות חיצוניים.

האחריות האקדמית והחברתית שמונחת על כתפינו כמוסדות להשכלה גבוהה היא גדולה. אנחנו חייבים להוציא מתחת ידינו אזרחים חושבים ומשפיעים, ולא רק בוגרים בעלי תארים. כחבר, אנו מורכבים מאוסף של אינדיבידואלים שמשפיעים אחד על השני, בין אם במכוון ובין אם לאו.

אנחנו צריכים להחזיר לתלמידים את הרצון להשפיע ואת היכולת לשנות — ואת זה אנחנו חייבים לעשות באמצעות חינוך אקדמי בהגדרתו הרחבה.

הכותב הוא נשיא המכללה האקדמית הדסה בירושלים